

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Venkovská komunitní škola

Natálie Riedrová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Natálie Riedrová

Podnikání a administrativa

Název práce

Venkovská komunitní škola

Název anglicky

Rural community education (Case study)

Cíle práce

Zjistit podmínky a z nich vyplývající možnosti založit venkovskou komunitní školu v obci Nová Ves nad Nisou na Jablonecku.

Metodika

Teoretickým rámcem a východiskem práce je koncept komunitního vzdělávání, resp. školství. Práce se dále omezuje na venkovské komunitní školství v České republice. Potud jde o rešerši odborné literatury a příslušných materiálů (MŠMT ČR, NSVKŠ, příp. dalších organizací. Empirický výzkum se dále zaměřuje na studium faktorů, které působí pro a proti založení a fungování venkovské komunitní školy ve vybrané obci – Nové Vsi nad Nisou (Jablonecko). Zvláštní zřetel je při tom věnován založení této školy při místní základní škole. Zprvu je mapována situace v obci a místní škole (technikou studia dokumentů a dotazováním příslušných aktérů). Výzkum pokračuje zjišťováním názorů a postojů místních obyvatel k případné existenci ko komunitní školy v obci (dotazníkové šetření). Výsledky tohoto šetření budou konzultovány s těmi, kteří by byli vhodní jako aktéři komunitní školy v místě. Závěry práce směřují ke zhodnocení reálných možností takovou školu v obci založit.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

komunitní vzdělávání, komunitní školství, venkovská komunitní škola, aktér, sociologický empirický výzkum

Doporučené zdroje informací

Hrstková, J. Venkovské komunitní školství (případová studie), bakalářská práce, Praha ČZU 2018

Lauermann, M. (všechny dostupné publikace o komunitním školství a vzdělávání)

Lorenzová, J. Komunitní vzdělávání a komunitní škola. In. Kraus, B., Poláčková, B. Prostředí, člověk, výchova. Brno 2001.

Materiály MŠMT ČR

Materiály NSVKŠ

Tupý, P. Rozvojový potenciál venkovských komunit, diplomová práce, Praha ČZU 2015

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Venkovská komunitní škola" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 03. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní docentce Mgr. Heleně Hudečkové, CSc. za vedení, cenné připomínkování a pomoc při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, přátelům a příteli za podporu při svém studiu.

Venkovská komunitní škola

Abstrakt

Bakalářská práce vychází ze vzniku a fungování venkovských komunitních škol. Hodnotí podmínky možnosti vzniku a fungování venkovské komunitní školy v obci Nová Ves nad Nisou, v okrese Jablonec nad Nisou. Práce je rozdělena na teoretickou část, kde jsou vysvětleny pojmy a podány příslušené základní informace a na praktickou část, kde je proveden sociologický empirický výzkum technikou dotazníkového šetření, jehož výsledky jsou následně porovnány s výsledky ze starších let. Také byl proveden rozhovor s místní učitelkou, kde zhodnotila šance na úspěch vzniku a fungování komunitní školy dle jejího názoru. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že občané Nové Vsi nad Nisou by vznik komunitní školy podpořili a na kurzy docházeli, avšak by příliš nepomohli při její organizaci. Učitelka v provedeném rozhovoru uvedla, že by ráda zastávala pozici koordinátora, vedla kurzy, zajistila prostor, ale nebyla si jistá druhou částí zjišťované otázky, a to fungováním a udržením komunitní školy.

Klíčová slova: komunitní vzdělávání, komunitní školství, venkovská komunitní škola, aktér, sociologický empirický výzkum, dotazník, respondent, pedagog, obec

Rural community school (Case study)

Abstract

The bachelor thesis is based on the creation and functioning of rural community schools. It evaluates the conditions for the establishment and operation of a rural community school in the village of Nová Ves nad Nisou, in the district of Jablonec nad Nisou. The thesis is divided into a theoretical part, where terms are explained and relevant basic information is given, and a practical part, where sociological empirical research is carried out using the questionnaire survey technique, the results of which are subsequently compared with results from earlier years. An interview was also conducted with a local teacher, where she evaluated the chances of success of the establishment and functioning of the community school in her opinion. A questionnaire survey revealed that the citizens of Nová Ves nad Nisou would support the establishment of a community school and attend courses, but would not help much in its organization. In the interview, the teacher stated that she would like to hold the position of coordinator, lead the courses, secure the space, but she was not sure about the second part of the research, namely the functioning and maintenance of the community school.

Keywords: community education, community school system, rural community school, actor, sociological empirical research, questionnaire, respondent, teacher, village

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická část.....	14
3.1 Základní pojmy	14
3.2 Historie a svět komunitního vzdělávání a komunitních škol	17
3.3 Komunitní vzdělávání v České republice	20
3.4 Venkovské komunitní školy v České republice	25
3.4.1 Národní síť venkovských komunitních škol	26
3.4.2 Předpoklady vzniku venkovské komunitní školy	28
3.4.3 Financování aktivit komunitních škol.....	28
3.4.4 Přeměna klasické školy na komunitní	29
3.4.5 Podmínky pro rozvoj VKŠ	29
4 Praktická část	32
4.1 Základní škola a mateřská škola Nová Ves nad Nisou (objekt výzkumu).....	32
4.1.1 Základní informace	32
4.1.2 Financování školy	34
4.1.3 Zájmové kroužky pořádané školou pro žáky	35
4.1.4 Akce pořádané školou pro veřejnost.....	36
4.2 Empirické šetření	37
4.2.1 Předmět šetření	37
4.2.2 Výsledky dotazníkového šetření	38
4.2.3 Rozhovor s novoveskou učitelkou	42
4.2.4 Porovnání s jiným šetřením	44
4.2.5 Shrnutí.....	45
4.2.6 Porovnání výsledků srovnatelných otázek s dalšími šetřeními	46
5 Závěr.....	49
6 Seznam použitých zdrojů	51
7 Přílohy	53

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Rozvržení počtu žáků ZŠ v ročnících pro školní rok 2021/2022

Tabulka 2 - Vývoj počtu žáků na ZŠ

Tabulka 3 - Pracovníci ZŠ

Tabulka 4 - Příspěvky obce

Tabulka 5 - Věk respondentů

Tabulka 6 - Výběr kurzů

Tabulka 7 - Finanční částka za kurz

Tabulka 8 - Organizátor akcí/kurzů

Tabulka 9 - Názor občanů na KŠ

1 Úvod

Komunitní škola, málo kdo ví, co to vlastně je a jak takové vzdělávání funguje. V České republice se tento typ škol objevuje velmi zřídka, ale i přes to pár takových škol na našem území najdeme.

Člověk by se měl vzdělávat celý život, většina lidí se po ukončení studia, ať už toho povinného základního nebo vysokoškolského, přestane vzdělávat. Přitom velká část toho, co se naučíme ve škole, v budoucnu použijeme při práci. S tímto problémem se často setkávají lidé na venkově, kteří nemají takový velký přístup ke vzdělání jako obyvatelé větších měst. Pomoc by jim při tomto celoživotním vzdělávání mohla poskytnout právě komunitní škola.

Komunitní škola neslouží ke vzdělávání dětí, je to skupina lidí, kterou spojuje zájem o alternativní vzdělávání, odlišné od vzdělání klasické školy. Zapojuje do sebe lidi bez ohledu na věk, kteří jako komunitní skupina obohacují své vzdělání, sociální vztahy, kulturní znalost a rekreační potřeby. Snaží se vylepšit a zpevnit vztahy jak mezi dětmi, školou, rodiči, tak i komunitou. Komunitní škola se hlavně orientuje na dospělou populaci, které nabízí kurzy cizích jazyků, práci s počítačem, osobnostní rozvoj či hobby a spoustu dalších.

Komunitní školou se může stát každá škola, která by dokázala vzniknout za pomoci vytvoření komunitní rady, která by se skládala jak z rodičů, pedagogů, tak dalších obyvatel daného regionu. Ke své působnosti není potřeba velké finanční zázemí.

Své prostory působnosti sdílí se základní školou v obci. I její výuka často probíhá v těchto prostorech. Není však výjimkou, že by se konala i mimo, jako např. v kulturním středisku, nebo na jiných veřejných místech.

Důvody pro založení venkovské komunitní škole mohou být přínosy pro region a budování komunity, finanční nenáročnost a mnoho dalších.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit podmínky pro založení venkovské komunitní školy v obci Nová Ves nad Nisou na Jablonecku na základě oficiálních požadavků, dosavadních zkušeností a zmapování místní komunity. Následně zjištěné informace budou porovnány s výsledky předchozích šetření.

Výsledkem práce bude zhodnocení možností, zda by byla škola pro obec přínosem a mohla v ní vzniknout, udržet se, tedy fungovat po delší dobu.

2.2 Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou částí, praktické a teoretické. Východiskem teoretické práce je koncept komunitního vzdělávání, resp. školství. Teoretická část je nejdříve soustředěna na celkové pojetí komunitního vzdělání, školství, komunitní školy a historii těchto jevů. Dále se práce omezuje na venkovské komunitní školství v České republice. Podklady pro tuto část práce jsou získávány z odborných studií, materiálů a analýz Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Česká republiky (MŠMT ČR) a Národní sítě venkovských komunitních škol (NSVKŠ).

Po teoretické části, která vymezí pojmy a podá přehled problematiky, naváže část praktická. V praktické části se empirický výzkum zaměřuje na studium faktorů, které působí pro a proti založení a fungování venkovské komunitní školy ve vybrané obci, a to v Nové Vsi nad Nisou (okres Jablonec nad Nisou). Zvláštní zřetel je při tom věnován založení venkovské komunitní školy při místní základní škole.

Zprvu je mapována situace v obci a místní základní škole, která je prováděna nastudováním dokumentů a dotazováním příslušných aktérů. Dále se pokračuje zjišťováním postojů místních obyvatel k případnému vytvoření místní komunitní školy. Tento výzkum spočívá v dotazníkovém šetření. Jeho výsledky budou konzultovány s případnými aktéry, kteří by byli vhodní při možném vzniku venkovské komunitní školy. Praktická část bude probíhat ve spolupráci se základní školou v Nové Vsi nad Nisou a jejími aktéry.

Ke konci praktické části budou porovnány výsledky tohoto dotazníkového šetření s výsledky z minulých let jiných šetření a popsány případné změny, rozdíly a jejich možné příčiny.

3 Teoretická část

3.1 Základní pojmy

V následujícím textu teoretické práce jsou vymezeny základní pojmy pro jednodušší pochopení této bakalářské práce.

Komunita

„Komunita, taktéž společenství, pospolitost, je sociální útvar charakterizovaný jednak zvláštním typem sociálních vazeb uvnitř, mezi členy, jednak specifickým postavením navenek, v rámci širšího soc. prostředí.“ (Petrušek, Maříková, & Vodáková, 1996, str. 513). V případě této bakalářské práce je komunita chápána jako společenství lidí, které spojuje místo, obec, region, ve kterém žijí a pracují.

Vzdělávání

Hlavní cíl vzdělávání je rozvoj osobnosti jednotlivce. Vymezením obecného cíle vzdělávání se zabývá zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základní, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Obecné cíle uvedené v § 2, odst. 2 již zmíněného zákona jsou:

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života,
- b) získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku,

g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.

Komunitní vzdělávání

Komunitní škola a komunitní vzdělávání je proces, který zapojuje lidi bez rozdílu věku do života komunity (společenství) tak, že uspokojuje jejich vzdělávací, sociální, kulturní i rekreační potřeby. Tradiční práce školy (žáků, zaměstnanců) je specificky rozšiřována a obohacována o široké spektrum činností a aktivit orientovaných na potřeby celé komunity, které při škole soustředí (Lauermann, 2008). Jednotlivci obohacují své životy a jiné komunity prostřednictvím komunitního vzdělávání, které jim poskytuje příležitosti k učení a spolupráci. Ovlivňují tím nejenom sebe, ale všechny členy komunity, školy, rodiny, sousedy a další jednotlivce. Cílem komunitního vzdělávání je udělat jednotlivce schopným k tomu se stát celoživotním studentem, může díky tomu rozvíjet vztahy, dovednosti řešit problémy a celkově zvládat problémy, které jim ve společnosti čelí.

Venkov a venkovská škola

„Venkov je obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyv., ale i jiným způsobem života, většinou propojením s přírodou, a také jinou sociální strukturou ve srovnání s městem.“ (Hudečková, 2018).

Venkovská škola je škola, která je situována ve venkovském prostředí. Liší se od městské školy, rozdíl je jak už v počtech žáků a velikosti školy, ale i vztahy mezi žáky, rodiči a komunitou. Venkovská komunitní škola vzniká na vesnicích s malým počtem obyvatel (do 5 000 obyvatel), kde je menší přístup k jak vzdělání, tak k ostatním službám. Často své prostory působnosti sdílí se základní školou v obci. I její výuka často probíhá v těchto prostorech. Jejím účelem je nejen vzdělávat skupinu lidí, jakéhokoli věku, ale také je spojovat. Chod venkovské komunitní školy neovlivňují pouze jen učitelé, ale i děti, rodiče a všichni lidé z komunity.

Rozdíl mezi tradiční a komunitní školou

Tradiční škola, která je do části našeho života povinná, se od té komunitní v nějakých částech liší. Tradiční škola je časově omezená od 8 do 16 hodin, 5 dní v týdnu a 40 týdnů v roce, přičemž klasická výuka probíhá ve třídě a navštěvují jí převážně mladší jedinci. Zatímco komunitní škola funguje od 7 do 22 hodin, 7 dní v týdnu, 52 týdnů v roce, aktivity probíhají kdekoli a jsou nabízeny jak mladým, tak starým lidem.

3.2 Historie a svět komunitního vzdělávání a komunitních škol

Vzniku komunitního vzdělávání předcházela v USA vrcholící ekonomická krize, a to v 30. letech 20. století. Kvůli této krizi se v amerických státech zvyšovala kriminalita mladých lidí, to se ovšem nelíbilo Michiganskému učiteli Frankovi Manleymu, který přišel s nápadem využít školní budovy a jejich zařízení právě ke komunitnímu vzdělání. Manley stál za tím, že by školy měly být využívány nejen po večerech, po skončení výuky, ale i přes letní prázdniny. Úmyslem založení pro Manleyho bylo dostat mladé chlapce z ulic, kde páchali zločiny a dát jim nějaký řád a organizovanou opakující se aktivitu. Když se Manley snažil prosadit svůj návrh ve městě Flint, Michigan, zprvu mu byl jeho nápad zamítnut s odůvodněním, že takové chlapské kluby už ve městě existují. Manley ale nepovolil a po čase dal vzniku první komunitní škole (Campbell, 1972).

Tento koncept se začal velice rychle šířit a získal spoustu zájemců. Díky tomu se o tomto vzdělávání dozvěděl i úspěšný podnikatel Charles Steward Mott, který přišel s finanční podporou a společně s Manleyem založili nadaci The C.S. Mott Foundation (Campbell, 1972).

The C.S. Mott Foundation podporovala šíření myšlenky komunitního vzdělávání po celém světě. Ze začátku se tento koncept vzdělávání rozšiřoval jenom ve Spojených státech, postupem času se však rozšířil po celém světě. V roce 1926, kdy byla nadace založena, byl její počáteční vklad 320 tisíc amerických dolarů, v roce 2021 tato nadace měla aktiva ve výši 4,2 miliardy amerických dolarů. Od roku jejího vzniku až po rok 2021 nadace dokázala pomoci dotacemi ve výši 3,7 miliard amerických dolarů, a to organizacím v 72 zemích (Mott Foundation, nedatováno).

Komunitní vzdělávání v Evropě

V 70. a 80. letech minulého století se komunitní vzdělávání začalo intenzivněji rozvíjet i v dalších zemích. Na konci 80. let vzniká v Anglii zastřešující organizace Mezinárodní asociace komunitního vzdělávání (The International Community Education Association) se sedmi regionálními kanceláři – v Africe, Asii, Evropě, Severní Americe, Jižní a Střední Americe a v oblasti Karibiku a Pacifiku. Postupně vznikají i regionální asociace komunitních škol, např. v Německu The Association for Support of Community Education Development Centres (COMED), které sdružuje komunitní

vzdělávání v Německu a pomáhá v šíření myšlenek komunitního vzdělávání ve střední a východní Evropě. Ve Velké Británii vzniká Community Education Development Centre (CEDC) a další (Dobešová, 2002). Ve Velké Británii nyní veškeré školy fungují na bázi komunitního školství, a to tak, že jsou všechny označovány jako rozšířené. Je vytvořena koncepce, které pomáhá rozšiřovat služby školy v reakci na poptávku. Ve Velké Británii jsou komunitní školy plně podporovány vládou a zpracovány legislativně (Neumajer, 2000).

V Nizozemí je komunitní škola brána jako příprava do reálného života, jehož učení neplní účel jen dětem, ale i celé komunitě. Cílem největší efektivity komunitního vzdělávání je analýza prostředí, ve kterém se škola nachází. Podle té se určí aktivity, se kterými je dobré pracovat, aby přinesly místní komunitě co největší prospěch (Neumajer, 2000).

V Belgii se mohou komunitní školy hlásit do oficiálního programu. V tomto programu je popsán celý koncept komunitního školství, jeho cíle a důležitost (Neumajer, 2000).

Komunitní vzdělávání v USA

V USA má komunitní vzdělávání dlouhou tradici a velký význam. Za největším rozšířením této formy vzdělávání v Spojených státech stojí socioložka Joy Dryfoosová, která napsala principy fungování například v dílech Full Service Schools (publikováno v roce 1994) Inside Full Service Community School (rok 2002) Community Schools in Action: Lessons from a Decade of Practice (rok 2005) a další díla (Neumajer, 2000).

V USA se mohou komunitní školy rozdělit na nevládní a federální. Federální komunitní školy jsou v USA financované ze státního rozpočtu, ten a její legislativní rámec upravuje zákon v angličtině jmenovaný Full Community School Acts. Avšak aby komunitní škola dosáhla na státní dotace, tak musí splnit určité požadavky a poté je ve vybudované školy dodržovat (Brown, 2021). Jelikož mají jak federální, tak nevládní školy stejné principy, tak se tolik neliší. Díky etnickému a sociálnímu rozlišení ve Spojených státech je kladen velký důraz na partnerství mezi školou a místní komunitou. Dalším důležitým prvkem je nejen vzdělávání dětí, ale také jejich rodičů, příbuzných a ostatních členů komunity (Lauermann, 2010).

Komunitní vzdělávání ve východní Evropě

Komunitní vzdělávání se po pádu železné opony přesunulo i do východní části Evropy. Díky podpoře nadací pro rozvoj tohoto vzdělávání si velmi dobré postavení získaly komunitní školy v Maďarsku, kde vznikla národní komise komunitního vzdělávání (National Community School Committee), pod kterou je vedeno přes 20 komunitních škol. Komise si velice pečlivě vybírá a připravuje školy, které mají o komunitní vzdělání zájem. V Maďarsku toto zastřešuje Kanadán Csaba Lorinczi, který je konzultantem a prosazuje vývoj komunitních škol i v jiných východoevropských státech (Lauermann, 2008).

O komunitní školství je i zájem v Ruské federaci a dalších postsovětských státech. Vzhledem k financím v těchto státech se ale koncept venkovských škol jasně liší od toho západního, a to tím, že nebylo financováno. V Rusku působilo v roce 2000 kolem 40 škol pod Asociací komunitních škol a většina z nich je situována v oblasti Sibiře. Nyní je v Rusku již 18 center na podporu komunitních škol, které jsou dotovány převážně ze zahraničních nadací. Avšak ne všechny školy v této zemi jsou na stejné úrovni (Lauermann, 2008). Podpora vzniku a vývoje komunitních škol je i ve státech bývalé Jugoslávie (Neumajer, 2000).

3.3 Komunitní vzdělávání v České republice

Historie komunitního vzdělávání

V některých evropských zemích započala historie komunitního vzdělávání kolem 30. let 20. století, ale v České republice se začátky rýsovaly až kolem konce 20. století, a to v 90. letech. Stejně tak jako jiné reformy, nastaly po roce 1989 i změny v komunitním vzdělávání. Cílem je stejně jako v jiných státech zvýšení kvality a úrovně dané komunity.

Největší podíl na vzniku a růstu komunitních škol v České republice mají nadace Open Society Fund Praha, nadace C.S. Mott Foundation, organizace Nová škola o.p.s. a Liga komunitních škol. Věnujeme jim další pozornost.

Program nadace Open Society Fund Praha (OSF Praha)

Jako první převrat by mohl být považován projekt „Poryv“ – projekt podpory vzdělávání, jehož plánem byla snaha zapojení učitelů, studentů, rodičů, komunity i představitelů státu do procesu tvorby projektu a jeho zavádění.

„Poryv se řídí zásadou, že školy musí žáky a studenty učit dovednostem, které jim umožní:

- *Plánovat si své vzdělání a přebírat zodpovědnost za svá rozhodnutí.*
- *Vyhledávat, spojovat a organizovat informace a další zdroje*
- *Spolupracovat v týmu a pochopit společenský systém.*
- *Přijmout změnu a vyrovnat se s ní, vytvářet alternativní možnosti řešení problémů.*
- *Jasně formulovat a vyjadřovat vlastní názory.*
- *Aktivně naslouchat názorům ostatních a respektovat je“* (Open Society Fund Praha , 1997, str. 37).

Hlavní prioritou projektu bylo zkvalitnění vzdělávání pro celou komunitu. V roce 1997, kdy projekt probíhal, se do něj zapojilo 23 mateřských, 49 základních, 8 středních a 5 vysokých škol.

Komunitní vzdělávání bylo v roce 1997 zrealizováno na 3 školách v České republice, kterými byly:

- 1. základní škola Plzeň-Lochotín
- Základní škola Angelova, Praha 4-Modřany
- Základní škola Most-Chánov.

Celkové vynaložené náklady na koncept těchto tří komunitních škol bylo 993 343 Kč, z toho 490 000 Kč šlo na vybavení komunitní škol, 177 766 Kč na tréninkové programy, 324 077 Kč na mezinárodní konference a 1 500 Kč jako ostatní náklady. (Open Society Fund Praha, 1997) V roce 1998 projekt Poryv pokračoval, a to se stejnými třemi školami, od roku 1997 se však celkové náklady snížily o více jak 200 000 Kč na 763 223 Kč (Open Society Fund Praha, nedatováno)

V roce 1999 se program Poryv osamostatnil a stala se z něj obecně prospěšná společnost s názvem Otevřená společnost o.p.s. V roce 1999 měla k dispozici grant od nadace OSF Praha ve výši 1 984 263,20 Kč, přičemž náklady uvolněné v programu Poryv (nyní již pod Otevřená společnost o.p.s.) na komunitní vzdělávání byly nejmenší ze všech předchozích let, a to 454 287 Kč. (Open Society Fund Praha, nedatováno)

V dalších letech program Poryv již neměl vyčlenění na podporu a rozvoj komunitního vzdělávání.

Nová škola o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Nová škola je nezisková organizace v ČR. Jejím cílem a posláním je zajištění podpory vzdělávání menšin, cizinců, sociálně slabších a dalších znevýhodněných. Vznik Nové školy je datován rokem 1996, kdy ji v Brně založili manželé Janáčkovi. Dnes již působí v Praze a projekty jsou vedeny na území celé České republiky, v týmu cca 15 lidí.

Nová škola dělí svou činnost do čtyř hlavních pilířů, těmi je podpora asistentů, gramotnosti, romštiny a přímá podpora mládeže. Tuto činnost mohou dělat výlučně díky dobrovolníkům. Pro děti se snaží vytvořit dobré a pohodlné prostředí, rovnost mezi menšinami a většinou, zlepšují mezi těmito komunitami komunikaci a posilují českou společnost (Nová škola, o.p.s., nedatováno).

V letech 2000 – 2002 nadace C. S. Motta financovala program vedený Novou školou s názvem *Podpora komunitních škol*. Projekt měl pomoci vzniku komunitních škol při školách s převahou romských menšin. Školy, které se do projekty zapojily, byly ZŠ Křenová – Brno, CZŠ Přemysla Pittra – Ostrava, ZŠ Havlíčkovo náměstí – Praha a ZŠ Předlice – Ústí nad Labem. Projekt byl už na začátku velice úspěšný, proto se nadace C. S. Motta rozhodla tento projekt financovat další 2 roky (Nová škola o.p.s., 2000).

V roce 2006 Nová škola změnila cíl a rozhodla se z celostátního rozšíření komunitního vzdělávání zabývat vytvořením malé lokální sítě komunitních škol. K tomuto projektu bylo vybráno 8 pražských škol. První projekt nesl název *Přeměna základních škol na vzdělávací centra místní komunity*, jehož cílem byla přeměna školy na centrum tamní komunity. Škola neměla být brána jako místo, kde žáci sedí 8 hodin a poslouchají kantora, ale jako místo pro rozvoj celoživotního vzdělávání, do kterého se zapojovali i rodiče, příbuzné a ostatní osoby v komunitě. V dalších letech Nová škola s pomocí Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR pořádala kurzy pro podporu komunitních škol a center.

V Nové škole aktuálně probíhají tyto projekty:

- *Šance na úspěch*, jejíž cílem je zavedení školních asistentů pro méně sociálně zdatné a rozšíření jejich nabídky.
- Čtenářské kluby.
- *Romano suno*, v překladu „Romský sen“, což je soutěž pro romskou mládež, která podporuje um romského jazyka a dává příležitost dětem na ZŠ a SŠ naučit se romsky psát či mluvit.
- *Nevzdáme to! II.*, což zastřešuje doučování individuální i skupinové.
- *Rozlety*, program již od roku 2003, který pomáhá dětem s nižší úspěšností a znalostí, které nedostávají takovou sociální podporu jako většina a mohou být zaostalé.
- *Společně v knihovně*, pomáhá spojení knihovny a komunitního centra.
- *Rozvoj komunikace a spolupráce mezi rodiči romských sociálně znevýhodněných žáků a školou*.
- *Zkoumavé čtení*, rozvoj inspirace mladých lidí ke čtení (Nová škola, o.p.s., nedatováno).

Liga komunitních škol (LKŠ)

V roce 2000 vzniklo v České republice občanské sdružení s názvem Liga komunitních škol. Jejím cílem bylo zapojení romské komunity do vzdělávání. Ideou LKŠ je spojení komunitního a inkluzivního vzdělávání. Jejím partnerem je již výše zmíněná Nadace Open Society Fund Praha. LKŠ spolupracuje se školami nejen v České republice, ale i se školami na Slovensku, v Rakousku, Německu, Velké Británii, v Bělorusku, dále pak čerpá inspirace ze zemí jako Finsko nebo Kanada.

V roce 2016 byly členy LKŠ školy:

- ZŠ Poběžovice
- ZŠ Trmice
- ZŠ a MŠ Grafická, Praha 5
- ZŠ Cimburkova, Praha 3
- ZŠ a MŠ Brno, nám 28. října
- ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov
- ZŠ Vratislavova, Praha Vyšehrad
- ZŠ a MŠ Brno Křenová 21
- ZŠ tř. Družby 1383, Karviná (Liga komunitních škol, 2016).

Tyto školy spojuje mnohé, avšak nejdůležitější je náhrada otázky „*zdali jsou děti dost dobré pro naše školy*“ otázkou „*zdali jsou školy dost dobré pro naše děti.*“ (Liga komunitních škol, 2016).

Komunitní školy v ČR

V České republice můžeme rozlišit dva různé typy komunitních škol, a těmi jsou venkovské a městské. Chod městských komunitních škol (MKŠ) zajišťují jak učitelé, tak děti, jejich rodiče i další členové komunity. Prostory pro komunitní vzdělávání ve městech jsou přístupné celé komunitě. Kromě vzdělávacího programu zajišťují MKŠ také programy kulturní, rekreační a sociální. Kvůli většímu výskytu menšin ve větších městech je také jedním z programů MKŠ zlepšení sociální situace a vztahů mezi členy komunity, tudíž mezi většinou a menšinami. Právní formou u MKŠ je vedlejší hospodářská činnost (Guthová Jarkovská, 2017).

Venkovská komunitní škola (VKŠ) je situovaná v obci s méně než 5 000 obyvateli. Je poskytovatelem celoživotního vzdělávání, které je přístupné všem obyvatelům dané vesnice, ve které působí. Podílí se na zvýšení kvality a rozvoje celé obce a života v ní. VKŠ jsou finančně soběstačné a mají samostatný rozpočet. Na rozdíl od MKŠ mají VKŠ vlastní právní subjektivitu (Lauermann, 2008).

3.4 Venkovské komunitní školy v České republice

Venkovská komunitní škola (VKŠ) je centrum pro vzdělávání, které sídlí a je provozováno v obci s méně než 5 000 obyvateli. VKŠ poskytuje všem obyvatelům obce možnosti celoživotního vzdělávání v rámci programů, které pořádá. Mezi tyto programy může patřit například:

- výuka cizích jazyků
- kurzy vaření
- kurzy tance
- kurzy první pomoci
- sportovní kroužky
- práce s PC
- řemeslná dílna
- knižní klub
- kurzy malování

V roce 2019 bylo v ČR evidováno 37 komunitních venkovských škol, s největší koncentrací na Vysočině (11), a těmi byly (Najmanová, 2019):

- Komunitní škola Plaňany, okr. Kolín, Středočeský kraj
- Komunitní škola Ledenice, okr. Český Budějovice, Jihočeský kraj
- Komunitní škola Borovany, okr. Písek, Jihočeský kraj
- Komunitní škola Benešov nad Černou, okr. Český Krumlov, Jihočeský kraj
- Komunitní škola Kasejovice, okr. Plzeň-jih, Plzeňský kraj
- Komunitní škola Běšiny, okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Venkovská komunitní škola Měčín, okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Komunitní škola Chanovice, okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Komunitní škola Kdyňsko, okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Komunitní škola Švihov, okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Pošumavská komunitní škola (Hartmanice), okr. Klatovy, Plzeňský kraj
- Základní škola, mateřský škola a komunitní škola Hoříněves, okr. Hradec Králové, Královehradecký kraj
- Komunitní škola Rosice, okr. Chrudim, Pardubický kraj

- Komunitní škola Hrochův Týnec, okr. Chrudim, Pardubický kraj
- Komunitní škola Chrast, okr. Chrudim, Pardubický kraj
- Komunitní škola Tasov, okr. Žďár n. Sázavou, Vysočina
- Komunitní škola Bory, okr. Žďár n. Sázavou, Vysočina
- Komunitní škola Krok za krokem (Kněžice), okr. Třebíč, Vysočina
- Komunitní škola Okříšky, okr. Třebíč, Vysočina
- Otevřená škola Telč, okr. Jihlava, Vysočina
- Komunitní škola Větrný Jeníkov, okr. Jihlava, Vysočina
- Komunitní škola Předíň, okr. Třebíč, Vysočina
- Komunitní škola Dobronín, okr. Jihlava, Vysočina
- Komunitní škola Rudíkov, okr. Třebíč, Vysočina
- Komunitní škola Dušejov, okr. Jihlava, Vysočina
- Komunitní škola Rokytnice nad Rokytinou, okr. Třebíč, Vysočina
- Komunitní škola Vísky, okr. Blansko, Jihomoravský kraj
- Komunitní škola Suchohrdly u Miroslavy, okr. Znojmo, Jihomoravský kraj
- Komunitní škola Lubnice, okr. Znojmo, Jihomoravský kraj
- Komunitní škola Bartošovice, okr. Nový Jičín, Moravskoslezský kraj
- Komunitní škola Karlovice, okr. Bruntál, Moravskoslezský kraj
- Komunitní škola Starý Jičín, okr. Nový Jičín, Moravskoslezský kraj
- Komunitní škola T.R.N.K.A. (Dolní Lhota), okr. Zlín, Zlínský kraj
- Komunitní škola Hrabová, okr. Šumperk, Olomoucký kraj
- Komunitní škola Bohdíkov, okr. Šumperk, Olomoucký kraj
- Komunitní škola Hoštejn, okr. Šumperk, Olomoucký kraj
- Komunitní škola Dolní Studénky, okr. Šumperk, Olomoucký kraj.

Avšak ne všechny z těchto registrovaných škol byly aktivní. Aktivních VKŠ bylo v roce 2020 pouze 20. Ani jedna z těchto nebyla registrovaná pod Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy (Najmanová, 2019). Všechny tyto školy byly zaštiťované spolkem Národní síť venkovských komunitních škol.

3.4.1 Národní síť venkovských komunitních škol

Národní síť venkovských komunitních škol (NSVKŠ) byla nestátní, nezávislá asociace, jejímž cílem byla podpora rozvoje komunitního vzdělávání na vesnicích. Vznikla

v roce 2005 v obci Bory, v okrese Žďár nad Sázavou. Jejímž účelem byl rozvoj komunitního školství na venkově jako základního článku celoživotního vzdělávání dospělých, sdílení a zprostředkování dobré praxe, podpora členů spolku pořádáním výměnných akcí a setkáváním a zastupování komunitních škol v rámci národních i evropských rozvojových a vzdělávacích struktur (Lauer mann, 2008).

V roce 2014 byl do Nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. zaveden pojem spolek, čímž zrušil dosavadní zákon o sdružování občanů, a s účinností k 1. 1. 2014 vznikla občanskému sdružení NSKVŠ povinnost jejího zápisu do spolkového rejstříku. Jejím předsedou byl v té době Mgr. František Eliáš (justice.cz, nedatováno).

Jelikož se projektům, tak jak bylo očekáváno, nedařilo, bylo svoláno jednání Valné hromady spolku NSKVŠ na den 26. 08. 2021, kde bylo předsedou Eliášem konstatováno následující:

„Spolek byl omezen ve své činnosti zejména tím, že ne všechny projekty běžely hladce. Některé projekty bylo potřeba předfinancovat, následně však nevyly uznány náklady. Ve dvou projektech našel finanční úřad nesrovnalosti, přičemž celkový požadavek včetně penále za prodlení činil 1 005 811 Kč. Po jednání s finančním úřadem ohledně žádosti o prominutí byl konečný výsledek úhrady roven 126 273 Kč. V říjnu roku 2020 byla splacena poslední splátka. V současnosti nemají členové zájem na oživení spolku, proto předseda navrhuje zrušení spolku ke dni 31. 12. 2021 a zahájení likvidace ke dni 01. 01. 2022.“ (Národní síť venkovských škol, z.s., 2021). Návrh, který pan předseda vznesl, podpořili všichni členové spolku, čímž rozhodli o budoucnosti spolku NSVKŠ a tím jeho působnost v České republice byla dnem 31. 12. 2021 skončena. Za dob své působnosti NSVKŠ spolupracovala s více než 20 evropskými a mimoevropskými státy.

S rozpadem spolku, současnou situací, ať už s pandemií způsobenou virem SARS-CoV-2, zvaný Covid-19 nebo válkou na Ukrajině, je možné říct, že se momentálně komunitním školám nedaří. Počínaje rokem 2021, kdy bylo zakázané shromažďování, což je vlastně účelem občanského sdružení/spolku, se občané nemohli scházet a tím pádem ani nemohli docházet do komunitní školy. Nyní už žádná omezující pravidla o shlukování nejsou, avšak je potřeba práce dobrovolníků a organizace škol jinde, a to z důvodů právě probíhajícího stavu na Ukrajině.

3.4.2 Předpoklady vzniku venkovské komunitní školy

Aby VKŠ mohla vzniknout a řádně fungovat, je potřeba, aby splňovala určité formalizované podmínky. Jak již bylo výše zmíněno, venkovská komunitní škola je vzdělávací zařízení, které je situované v obci do 5 000 obyvatel a splňuje tyto předpoklady:

- Její sídlo se nachází v obci působnosti.
- Má vlastní rozpočet.
- Je finančně soběstačná (má zajištěné sponzory).
- Nabízí komunitě celoživotní vzdělávání přístupné všem.
- Podílí se na rozvoji komunity a celé obce.
- Je právně subjektivní (Guthová Jarkovská, 2017).

Organizace komunitní školy je stavěna na těchto pěti nejdůležitějších základech:

- Plánování rozšíření komunitních programů.
- Komunitní rada.
- Komunitní koordinátor.
- Komunitní centrum ve škole.
- Finance (Guthová Jarkovská, 2017).

Komunitní rada se skládá z rodičů, učitelů, zástupců radnice a firem, dalších občanů komunity. Jejich cílem je vývoj komunitního vzdělávání, přičemž komunitní koordinátor společně s ředitelem je uvádějí do praxe. Komunitní koordinátor má za úkol plánování rozvoje školy, organizaci programů, fundraising. Ředitelovým hlavním úkolem je finanční a právní stránka chodu komunitní školy (Guthová Jarkovská, 2017).

3.4.3 Financování aktivit komunitních škol

Hlavním zdrojem financování komunitních škol jsou státní dotace, na které mají zápisem do školského rejstříku nárok. Pokud ovšem nebyla komunitní škole schválena žádost k zápisu, nebo jim dotace nestačí k běhu školy, jsou tu jiné způsoby, které umožňují financování komunitních škol.

Jinými možnostmi jsou:

- Vlastní výnosy. Těmi může být nájemné za pronájem prostor školy, jako například pronájem tělocvičny sportovním oddílům, parkovacích míst kolem školy obyvatelům obce, kteří nemají kde parkovat, případně další.

- Doplnkové činnosti. Nejrozšířenější forma je stravování ve školní jídelně poskytované širší společnosti, například důchodcům, pracovníkům v okolí školy apod.
- Zpoplatnění programů.
- Sponzoři.
- Dotace z Evropských fondů (Lauermann, 2008).

3.4.4 Přeměna klasické školy na komunitní

Představa změny či rozšíření klasické základní školy na školu komunitní může vypadat jednodušeji, než v realitě je. Přece jen vzdělávání je jedna z nejdůležitější složek života, lidé se učí od mala, ať už chodit, psát, počítat, tak i lidé ve starším věku pracovat s různými technologiemi, učit se cizí jazyky, nebo v jakémkoli věku spolupracovat s ostatními a fungovat jako komunita.

Přeměna školy je dlouhý proces, jenž má svůj vývoj, a to v etapách:

1. Uvědomění si potřeby změny.
2. Domluva zúčastněných na podobě změny.
3. Ujasnění koncepce školy a postupné zavádění změn.
4. Škola pracuje v duchu vycílených cílů, rozvíjí se a rozšiřuje myšlenky své transformace (Havlíková, 1994).

Pro úspěšnou přeměnu školy je důležité mít:

1. Zmapovaný původní stav.
2. Popis postupu, do kterého patří formulace cílů, očekávaný výsledek, základní princip, metody vzdělávání, plán samostatných etap.
3. Prováděcí plán, do kterého patří nastavení priorit, time management, stanovení odpovědnosti, měřítko úspěšnosti.
4. Finanční zabezpečení (Havlíková, 1994).

3.4.5 Podmínky pro rozvoj VKŠ

Dle empirického šetření pro diplomovou práci Petra Tupého (Tupý, 2015) se vyjadřují 4 druhy podmínek rozvoje VKŠ. Těmi jsou subjektivní vnitřní, objektivní vnitřní, subjektivní vnější a objektivní vnější.

Mezi subjektivní vnitřní podmínky patří:

- Spolupráce účastníků s VKŠ.
- Prospěšnost spojení základní školy s VKŠ.
- Dostupnost učitelů v obci a jejím blízkém okolí.
- Osobní jednání se všemi.
- Důvěra v koordinátora.
- Podpora obecní samosprávy.
- Spolupráce spolků.
- Zájem občanů o vzdělávání se v VKŠ.
- Zájem o spolupráci učitelů a podnikatelů z obce.

Mezi objektivní vnitřní podmínky patří:

- Dostatek zájemců o VKŠ.
- Finanční dostupnost programů.
- Doprava z blízkého okolí.
- Bezkonkurenčnost.

Mezi subjektivní vnější podmínky patří:

- Spolupráce s ostatními českými VŠK.
- Informovanost mezi zahraničními institucemi zajímající se komunitním vzděláváním.
- Spolupráce s MŠMT.
- Výměna informací a zkušeností s ostatními VKŠ, ať už v ČR, či v zahraničí.
- Provázanost VKŠ s ostatními institucemi.

Mezi objektivní vnější podmínky patří:

- Vhodně vytvořená legislativa.
- Vhodná právní forma.
- Širší koordinovanost pro vznik a fungování VKŠ.
- Možnost podpory z fondů (Tupý, 2015).

Tyto předpoklady byly použity dále v bakalářské práci Jany Hrstkové (Hrstková, 2017), na základě výše zmíněného vytvořila dotazník. Tento dotazník použijeme pro šetření podmínek vzniku a fungování komunitní školy v Nové Vsi nad Nisou, v okrese Jablonec nad Nisou v této bakalářské práci za účelem srovnání. Mezi empirickým šetřením pro tuto bakalářskou práci a šetřením Hrstkové (Hrstková, 2017) je časový rozestup 6 let. Bude zohledněn také vývoj a změny, jak respondenti v jiné obci a v obci Nová Ves nad Nisou s rozestupem 6 let odpovídali. Bude také uvažováno o tom, jaké příčiny mohou být důvodem stejného či jiného výsledku.

4 Praktická část

4.1 Základní škola a mateřská škola Nová Ves nad Nisou (objekt výzkumu)

4.1.1 Základní informace

Základní škola a mateřská škola Nová Ves nad Nisou je malotřídní škola, která se nachází v obci Nová Ves nad Nisou v okrese Jablonec nad Nisou v Libereckém kraji. Počet obyvatel obce k 1. 1. 2022 byl 835 (v tom 445 mužů a 390 žen), rozloha je 4,7 km² (Obec Nová Ves nad Nisou, nedatováno).

ZŠ a MŠ se v roce 2017 stala příspěvkovou organizací a od roku 2018 má škola novou ředitelku. Ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo základní školu pouze 36 žáků a mateřskou školu 35 žáků. Jak již bylo výše zmíněno, ZŠ v Nové Vsi n. N. je malotřídní škola, má pouze žáky v prvním stupni a pouze 3 třídy pro vyučování základního vzdělávání. Jsou rozdělené dle barev, a to tak, že Červenou třídu navštěvují žáci prvního a druhého ročníku, Žlutou třídu žáci třetího a pátého ročníku a modrou třídu žáci čtvrtého ročníku. Počet žáků ZŠ ve školním roce 2021/2022 byl následující:

Tabulka 1 - Rozvržení počtu žáků ZŠ v ročnících pro školní rok 2021/2022

Ročník	Počet žáků
1. ročník	7
2. ročník	9
3. ročník	9
4. ročník	11
5. ročník	1

Zdroj: stránky MŠ a ZŠ, vlastní zpracování

Počet žáků se na základní škole rok od roku zvyšuje, jak sama paní ředitelka MŠ a ZŠ v roce 2020 při rozhovoru pro místní noviny řekla:

„Jsem ráda, že se mi podařilo rozšířit jak školu, tak mateřskou školu. Máme dvojnásobný počet dětí. A od nového školního roku bych chtěla otevřít další, už třetí společnou třídu základní školy. Mnoho let se tady učilo jen v jedné třídě, jednotřídce, kam

docházeli žáci od první do páté třídy. Hned, když jsem nastoupila, jsem otevřela další a v příštím školním roce plánuji už třetí. Máme také už druhou třídu mateřské školy. Málo kdo věřil, že se nám to povede a že budeme mít dostatek žáků do mateřské i základní školy. Jsem ráda, že se zájem o školu stále zvyšuje.“ (Břežinová, 2020).

Jak paní ředitelka v roce 2020 řekla, tak se také v následujícím školním roce stalo. Pro školní rok 2020/2021 byla zavedena další třída. V předchozích letech se obsazenost třídních lavic měnila následovně:

Tabulka 2 - Vývoj počtu žáků na ZŠ

↓Ročník; Školní rok→	2018/2019	2019/2020	2020/2021
1. ročník	11	6	8
2. ročník	3	11	6
3. ročník	6	3	11
4. ročník	3	5	2
5. ročník	0	3	4
Celkem	23	28	31
Počet tříd	2	2	3

Zdroj: stránky MŠ a ZŠ, vlastní zpracování

Základní škola však nemá jen barevně pojmenované třídy. I přes svoji menší kapacitu žákům jak základní školy, tak mateřské nabízí dobré prostředí k rozvíjení. Rodiče mají možnost využití školní družiny (ŠD) a nechat tam své děti i po skončení výuky. Děti mají možnost stravovat se ve školní jídelně (ŠJ), zasportovat si v tělocvičně v prostorách školní budovy nebo na venkovním hřišti při škole, nově mají i možnost naučit se lehké manuální práci a jemnou motoriku v keramické dílně v suterénu školy a nebo se vzdělávat v PC koutku přímo v prostorách základní školy. Sama paní ředitelka řekla, že škola je chloubou obce a rodiče, společně se zřizovatelem, na ni mohou být náležitě pyšní. (Břežinová, 2020)

O žáky se v ZŠ a MŠ Nová Ves n. N. ve školním roce 2021/2022 staralo společně s ředitelkou dalších 18 pracovníků. Přičemž tři vychovatelky ŠD jsou souběžně asistentky pedagoga a jedna vychovatelka ŠD je souběžně vedoucí ŠJ.

Tabulka 3 - Pracovníci ZŠ

Celkem pracovníků	19
Počet učitelů ŽŠ	4
Počet asistentek	3
Počet vychovatelů ŠD	4
Počet učitelek MŠ	4
Počet správních zaměstnanců ZŠ a MŠ	5
Počet správních zaměstnanců ŠJ	3

Zdroj: stránky MŠ a ZŠ, vlastní zpracování

4.1.2 Financování školy

I přes malý počet žáků potřebuje škola ke svému chodu dostatek financí, které z velké části zajišťuje obec. V tabulce níže jsou uvedeny příspěvky škole od obce Nová Ves nad Nisou za posledních 6 let.

Tabulka 4 - Příspěvky obce

Rok	Celková částka v tis. Kč
2017	780
2018	1.155
2019	1.763
2020	990
2021	1.784
2022	1.300

Zdroj: stránky MŠ a ZŠ, vlastní zpracování

Mimo příspěvků od obce škola získává své finance například úplatou za mateřskou školu, školní družinu a také, výnosem z činnosti – sběru a úroků. Avšak tyto částky jsou v rádech nižších desítek tisíc. Dalším vyšším příspěvkem k chodu školy je příspěvek na stravné, který v posledních letech přesahoval částku 200 000 Kč.

Na druhou stranu mezi nejvyšší výdaje ZŠ a MŠ Nová Ves n. N. patří jednoznačně útrata za teplo, konkrétně za plyn. Tato částka se v roce 2021 pohybovala okolo 400 000 Kč. Dalšími již méně výraznými náklady je energie, spotřeba materiálu, chod školní jídelny a celková údržba a opravy.

4.1.3 Zájmové kroužky pořádané školou pro žáky

Základní škola v Nové Vsi, skoro jako každá jiná, nabízí svým žákům zájmové kroužky. V druhém pololetí školního roku 2022/2023 škola nabízela žákům 5 různých zájmových kroužků.

Tři z těchto kroužků nejsou zpoplatněny, respektive dva, jeden je zpoplatněn částečně. Prvním z nich je čtenářský klub, který škola pořádá každé úterý a je určen pro děti, které dochází do školní družiny. Tento kroužek vznikl v rámci podpory čtenářské gramotnosti.

Druhý z nezpoplatněných kroužků jsou sportovní hry, které probíhají každou středu.

Třetí z (částečně) nezpoplatněných kroužků je keramika. Ta probíhá každý čtvrtek a jediné, za co rodiče platí, je materiál, který na kroužku děti spotřebují.

Dalším kroužkem je angličtina, ta probíhá ve čtvrtek a je jak pro děti z mateřské, tak ze základní školy. Angličtina již patří do zpoplatněných kroužků, avšak cena je spíše symbolická, a to 500 Kč za pololetí.

V neposlední řadě škola nabízí kroužek mažoretek, a to každé úterý pro starší žačky a v pondělí pro ty mladší. Nejen den kroužku, ale i cena se odvíjí od stáří dítěte, a to tak, že rodiče mladších žaček zaplatí za tento zájmový kroužek 1 200 Kč (+ potřeby) a rodiče starších 2 300 Kč (+ potřeby).

Škola mimo výše vyjmenovaných zájmových kroužků také pro děti pořádá každý rok interaktivní zábavný program s přespaním ve škole. V létě ještě žákům nabízí ozdravný pobyt u moře. V průběhu školního roku několikrát s žáky vyrazí na divadelní představení, či dokonce využije nabídky umělců, kteří jejich program předvádí přímo v prostoru školy. V zimě se pro žáky připravují lyžařské a bruslařské výcviky, nebo navštíví plavecký bazén. Škole je mimo jiné zapojena do programu „Děti na startu“ (ZŠ a MŠ Nová Ves nad Nisou, nedatováno).

Do programu „Děti na startu“ nechala paní ředitelka školu zapojit od roku 2020, a dle jejích slov toho nelituje.

„Jsem ráda, když se děti hýbou a sportují. Projekt mě velmi zaujal a potěšilo mě, že o něj mezi našimi žáky je velký zájem. Scházejí se několikrát týdně. Podle mne je velmi důležité, aby se hýbaly a cvičily děti už od předškolního věku a učily se všestrannosti. Tento projekt se nám velmi líbí právě proto, že je zaměřený na všestrannou pohybovou výchovu. Ve školce cvičí dvě skupiny pod vedením lektorky, která za nimi pravidelně jezdí a hodinu vede, cvičí s nimi. Další skupina cvičí v rámci družiny. Projekt je super a byl o něj také velký zájem mezi rodiči. Dokonce takový, že se ještě další kroužek rozběhl jako mimoškolní aktivita v odpoledních hodinách. Sportovní činnost dětí budeme na naší škole vždycky podporovat.“ (Břežinová, 2020).

Děti na startu je celonárodní projekt věnovaný dětem ve věku 4-9 let. Kurzy probíhají po vedením vyškolených trenérů a instruktorů ve školách, družinách a kroužcích po celé České republice (Česko se hýbe, 2023).

4.1.4 Akce pořádané školou pro veřejnost

Základní a mateřská škola v Nové Vsi nezahálí ani v pořádání akcí pro širší veřejnost, především hlavně tedy pro rodiny žáků. Každoročně škola připravuje společně s žáky vánoční a velikonoční dílničky pro rodiče a přátele školy. Před velikonoční dílnou je i pro děti připravené hledání velikonočního pokladu.

V červnu každý rok se pracovníci školy setkávají s rodiči a dětmi u táboráku a společně se slavnostním rozloučením školáků (to se pořádá hlavně pro děti v mateřské škole) se ukončí školní rok.

Dále jsou pro budoucí žáky a jejich rodiče připravovány dny otevřených dveří a pro nové občanky Nové Vsi je připravené přivítání. V zimě mezi tradiční akce školy patří společně s vánočními dílničkami i zpívání u stromku a oslava masopust (ZŠ a MŠ Nová Ves nad Nisou, nedatováno).

4.2 Empirické šetření

Jak již bylo výše zmíněno, tématem a hlavní otázkou této bakalářské práce je možný vznik a fungování novoveské školy jako komunitní. Respektive zda se může ZŠ a MŠ v Nové Vsi nad Nisou stát komunitní školou a zda by tak mohla fungovat. Dále budou výsledky šetření v Nové Vsi n. N. porovnány s výsledky šetření v bakalářské práci Hrstkové (Hrstková, 2017), aby byly popsány rozdíly výsledky těchto dvou šetření, o kterých bude uvažováno. Primární empirické šetření bylo v Nové Vsi nad Nisou provedeno formou dotazníků (viz příloha č.1). Následující část bakalářské práce vychází z výsledků zjištěných tímto šetřením, které proběhlo ve dnech 17. – 21. 2. 2023, kdy byly dotazníky osobně rozdány občanům Nové Vsi n. N. Při šetření byl k ruce pomocník, který v Nové Vsi bydlí, díky němu byla získána důvěra občanů a ochota se šetření zúčastnit, celkový počet respondentů byl 96.

Dotazník měl být společně s rozhovorem dělán ve spolupráci s paní ředitelkou ZŠ a MŠ Nová Ves nad Nisou, protože paní ředitelka neměla o tuto spolupráci zájem z důvodu její velké vytíženosti, rozhovor byl dne 21. 2. 2023 proveden s jednou z učitelek novoveské školy.

4.2.1 Předmět šetření

Ke vzniku a fungování komunitní školy, jak byly uvedeny v teoretické části práce, nemají předpoklad všechny obce. Obec Nová Ves nad Nisou však ale není jednou z nich. Nová Ves n. N. byla vybrána, protože má alespoň základní předpoklady ke vzniku VKŠ. Jedním z nich je potřebná vybavenost, i přes velikost a obydlenost má obec dostatek prostor pro pořádní kurzů a akcí. Do občanské vybavenosti Nové Vsi n. N. můžeme řadit již výše zmíněnou budovu a vybavení ZŠ a MŠ, tělocvičnu, fotbalové hřiště, obecní úřad, obecní a spolkovou knihovnu.

Celou vesnicí je z Jablonce nad Nisou směrem na Tanvald vedena silnice 28733, tudíž má dobré dopravní spojení, neboť přes tuto silnici jezdí spoje, jak do Jablonce, tak Tanvaldu, a také občasný spoj do Prahy.

V Nové Vsi n. N. se nacházejí i občanská sdružení a spolky, mezi něž patří:

- Sbor dobrovolných hasičů, který pořádá požární soutěže a účastní se na různých kulturních akcích jak např. pálení čarodějnic, Mikulášská nadílka.
- Tělovýchovná jednota Vesko, což je mužský fotbalový oddíl, který se taktéž podílí na kulturních akcích.
- Novoveský okrašlovací spolek, který zajišťuje opravu a údržbu významných míst a památek v obci, obec propaguje, pořádá kulturní, společenské a sportovní akce jak pro děti, tak pro mládež.
- Novovesan – spolek pro volný čas, tento spolek buduje a revitalizuje zóny pro volnočasové aktivity dětí, pořádá akce pro mládež a zajišťuje prevenci bezpečnosti dětí, mládeže a občanů obce.
- Spolek rodičů a přátel školy, ten podporuje školy a školky a volnočasové aktivity dětí (Obec Nová Ves nad Nisou, nedatováno).

4.2.2 Výsledky dotazníkového šetření

Následující texty a tabulky vycházejí z dotazníkového šetření. Jelikož komunitní škola může vzniknout pouze tehdy pokud o ni bude zájem v komunitě, byl občanům Nově Vsi nad Nisou předložen dotazník se čtrnácti otázkami navazujícími k zjištění zájmu o vytvoření komunitní školy.

První 3 otázky v něm byly identifikační a zjišťovaly základní informace o dotazovaných, a těmi jsou věk, pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání. Dotazník vyplnilo 45 mužů (47 %) a 51 žen (53 %). Jako další byl zjištěn věk respondentů, jeho četnost je zobrazena v následující tabulce.

Tabulka 5 - Věk respondentů

Věk	Četnost	Poměr v %
15–25	11	11 %
26–35	8	8 %
36–45	17	18 %
46–55	20	21 %
56–65	27	28 %
65+	13	14 %
Celkem	96	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Výpočtem byl zjištěn průměr věku respondentů, a to 49 let. Další identifikační otázka zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání. Z této otázky bylo zjištěno, že

- 9 respondentů (10 %) má vystudované pouze základní vzdělání
- 31 respondentů (32 %) dokončilo střední školu bez maturitní zkoušky
- nejvíce, a to 50 respondentů (52 %) ukončilo své vzdělání maturitní zkouškou na SŠ
- a pouhých 6 respondentů (6 %) vystudovalo vysokou školu.

Jelikož je MŠ a ZŠ Nová Ves n. N. malotřídní školou, tak na otázku, zda děti respondentů navštěvují místní školu, bylo kladně odpovězeno pouze 8x (8 %), zatímco 88 (92 %) respondentů děti na škole nemá.

Další 2 otázky se ptaly, zda by respondenti využívali volné prostory školy. První z nich se týkala využívání prostor k zdokonalování vědomostí, přičemž 35 respondentů (36 %) by prostory rádi využívali, zatímco 61 z nich (64 %) o to zájem nemělo. Kolonku s upřesněním, jaké vědomosti by ve škole zdokonalovali, vyplnilo pouze 20 z nich. Většina odpovědí se týkala zlepšení znalosti cizích jazyků, práce na počítači, či finanční gramotnost. I když se obě otázky zdály dost podobné, tak u druhé otázky, o využití školy k naplňování svých zájmů, se našlo více zájemců, a to v poměru 41 kladných odpovědí (43 %) ku 55 záporných (57 %). Ale i zde kolonku s určením zájmu nevyplnili všichni respondenti. Ve většině případů se jednalo o využití školní tělocvičny ke sportu, případně keramické dílny.

V další otázce byly respondentům nabídnuty kurzy, kde si volili, o které by měli zájem. Největší úspěch sklídl kurz finanční gramotnosti, poté cvičení pro ženy, či anglický jazyk, přesné údaje jsou rozepsány v tabulce níže.

Tabulka 6 - Výběr kurzů

Kurzy	Četnost	Poměr v %
O tom, jak se vyznat v základních peněžních operacích (finanční gramotnost)	25	26 %
Cvičení pro ženy	20	21 %
Anglický jazyk	16	17 %
Počítačový kurz	12	13 %
Žádný	8	8 %
Německý jazyk	7	7 %
Cvičení se svými dětmi	4	4 %
Výtvarné tvoření se svými dětmi	3	3 %
O místních přírodních zajímavostech (pro dospělé i děti)	1	1 %
O místních pamětihodnostech (pro dospělé i děti)	0	0 %
Celkem	96	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

V následující otázce byla u respondentů zjišťována finanční částka, kterou by byli ochotni věnovat za navštěvování kurzu či aktivity. Nejvíce by byli respondenti ochotni uvolnit za čtvrt roku finanční částku 1 – 500 Kč. V průměru by to činilo cca 555 Kč za čtvrt roku. Přesnější znázornění nejdeme v tabulce níže.

Tabulka 7 - Finanční částka za kurz

Finanční částka za 3 měsíce	Četnost	Poměr v %
0 Kč	15	16 %
1 – 500 Kč	39	40 %
501 – 1 000 Kč	27	28 %
1 001 – 2 000 Kč	14	15 %
2 001 – 2 500 Kč	1	1 %
2 501 Kč	0	0 %
Celkem	96	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Další, již devátá otázka zjišťovala, v jakou odpolední hodinu by respondentům nejvíce vyhovovalo se kurzů účastnit. Z šetření bylo zjištěno, že nejvhodnějším časem by bylo okolo 17. hodiny, a to v četnosti 30 respondentů (31 %), na druhém místě pak skončily odpovědi dřív jak v 16. hodin a okolo 16. hodiny. Oba tyto časy si zvolilo vždy 23 respondentů (24 %).

Otázka číslo 10 byla nepřímo navazující na otázku číslo 9 a také se věnovala času, přesněji se respondentů tázala, jakou délku času kurzu považují za optimální. Respondenti měli na výběr z časového rozsahu 1 hod., 1,5 hod., 2 hod. nebo mohli vhodnou délku sami navrhnout. Optimální délkou byla nejvíce respondenty, a to 70 (73 %), zvolena 1 hodina, dále pak 1,5 hod. zvolilo 14 respondentů (15 %), 8 (8 %) respondentů pak samo navrhlo časový úsek 30 min a nejméně z nich, pouze 4 (4 %), by kurzům věnovali až 2 hodiny.

Jedenáctá otázka se věnovala organizátorům akcí a kurzů. K výběru měli následující možnosti. Největší důvěru by občané vložili do rukou některého z pedagogů.

Tabulka 8 - Organizátor akcí/kurzů

Organizátor	Četnost	Poměr v %
Ředitelka ZŠ a MŠ	29	30 %
Starosta obce	13	14 %
Některý/á z pedagogů	36	37 %
Některý/á z osob vedoucích v obci spolek, sdružení, atd...	15	16 %
Jiná	3	3 %
Celkem	96	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Dvanáctá otázku dotazníku byla o tom, zda by byli respondenti ochotni se školou při vedení kurzu či aktivity spolupracovat a navazující, 13. otázka se ptala, s jakým kurzem. Pouze 6 respondentů (6 %) by bylo ochotno se školou spolupracovat, mezi jimi navrženými aktivitami byly mažoretky, fotbal, malování/výtvarná výchova, pomoc s dovednostmi na PC, anglický jazyk a zpěv/sbor.

Poslední otázka se ptala na nejdůležitější věc v šetření, a to, zda je podle názoru respondentů dobré, aby se MŠ a ZŠ v Nové Vsi nad Nisou mohla stát komunitní školou. Odpovědi respondentů byly následující.

Tabulka 9 - Názor občanů na KŠ

Odpovědi	Četnost	Poměr v %
Ano, velmi bych to uvítal/a a pomáhal/a bych v tom.	6	7 %
Ano, velmi bych to uvítal/a, ale nepomáhal/a bych v tom.	29	30 %
Ano, bylo by to pro Novou Ves dobré.	32	33 %
Je mi to jedno.	25	26 %
Ne, nevidím v tom pro Novou Ves nic přínosného.	4	4 %
Celkem	96	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že respondenti by vznik vesnické komunitní školy při místní základní škole uvítali. Pouhá 4 % jsou opačného názoru a 26 % všech dotazovaných je to jedno. Kladně se tak k vzniku vyjádřilo celkem 70 % respondentů. Avšak málokdo z nich by se na tom aktivně podílel. Také lze usoudit, že třetina respondentů zaujala jakýsi vlažný, skoro neutrální postoj. Je to skoro polovina z těch, kteří se vyjádřili pozitivně ke vzniku VKŠ v Nové Vsi n. N.

4.2.3 Rozhovor s novoveskou učitelkou

V návaznosti na dotazníkové šetření a jaké výsledky proběhl rozhovor s jednou z učitelek na novoveské škole. Původně byla pro rozhovor vybrána paní ředitelka, avšak ta z důvodů své vytíženosti poskytnout rozhovor odmítla. Záznamový arch pro rozhovor viz příloha 2.

Paní učitelka byla následně vybrána proto, že sama vede jeden z kroužků, který škola poskytuje svým žákům (viz kapitola 4.1.3.). Otázky byly vybírány, aby byl zjištěn její

názor na vytvoření komunitní školy při místní základní škole. Učitelka sice ZŠ ani MŠ jako dítě sama nenavštěvovala, ani v Nově Vsi n. N. nebydlí, ale již 3 roky ve škole pracuje.

To, že pedagogové jako organizátoři VKŠ dostali největší důvěru od respondentů, a to 38 % (viz výsledky dotazníkové řešení), jí velice potěšilo. Sama uznala, že by pozici organizátora zastávat mohla, neboť již od svých mladých let je trenérkou dětí, a to kroužku mažoretek a rychlostní kanoistice. Avšak by přitom uvítala podporu dalších pedagogů a ráda by k sobě měla nějakého dalšího pomocníka.

K otázce propojení komunity a školy chvíli nevěděla, co povědět. Jelikož škola je malotřídní a žáků tedy nemají tolik, tak neví, zda by se jim podařilo propojit i širší okolí, ale u rodičů svých žáků si byla jistá, že by problém nebyl a spolupráce by probíhala hladce. Co se týče času vynaloženého kurzům, tak by v tom problém sama nehledala, ale nebyla si jistá, jakých odpovědí by se dočkala od svých kolegů.

S tím se pojila další otázka, a to ve věci shánění finančních prostředků pro lektory kurzů. V tom by mohl být největší problém, neboť dle výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že místní komunita nebyla moc ochotná vkládat své finance do kurzů. Názor paní učitelky byl takový, že by se musely obě strany dohodnout, buď by lektori dělali svou práci dobrovolně anebo by si účastníci kurzů museli připlatit.

Využívání prostor školy by podle paní učitelky nebyl problém, mají při škole tělocvičnu, která by mohla být k žádaným kurzům značně využívána. Jelikož mají málo tříd, tak je tělocvična i dost často prázdná. Jeden z kurzů by mohla být i keramika, neboť má škola v suterénu umístěnou keramickou dílničku. Pro kurzy by mohla být využita i technologie, kterou škola disponuje.

Situaci před pandemií COVID učitelka ohodnotila jako více příznivou pro vznik VKŠ, neboť se občané před ní scházeli ve větších počtech.

Možná spolupráce školy se spolky by dle ní byla úspěšná. Momentálně dva spolky již podporují a podílí se na volnočasových aktivitách pro děti. Jsou nimi Spolek rodičů a přátel školy a Novovesan. Jako další možný spolek pro spolupráci paní učitelka zmínila tamní fotbalový tým, Vesko.

Sama paní učitelka si myslí, že by za určitých možností venkovská komunitní školy při novoveské základní škole vzniknout mohla, avšak kolik občanů by do ní opravdu docházelo a jak dlouho by se v obci udržela, o tom má dost pochybností.

4.2.4 Porovnání s jiným šetřením

Praktická část této bakalářské práce byla sepsána za účelem zjištění možnosti vzniku komunitní školy při ZŠ a MŠ v Nové Vsi nad Nisou, okres Jablonec nad Nisou, a za účelem porovnání vývoje odpovědí na dotazníkové šetření s odstupem v času na dvou různých místech České republiky. Starší data byla získávána z bakalářské práce Hrstkové (Hrstková, 2017).

Stejný dotazník byl rozdán v menší obci s počtem obyvatel do 1 000. Největším rozdílem, pokud jde o místo šetření, je velikost základní školy, v případě této bakalářské práce (BP) se jednalo o malotřídní školu.

V dotazníkovém šetření této BP bylo více respondentů ženského pohlaví, ale zastoupení mužů bylo procentuálně vyšší než v Jesenici. Průměrný věk občanů byl v obou vesnicích téměř stejný, avšak v Nové Vsi n. N. obyvatelé dosahovali vyššího vzdělání.

Zásadní rozdíly výsledků bakalářských prací se začaly ukazovat až u otázek ohledně zájmu o konkrétní kurzy. V nynější době byl největší zájem o kurz finanční gramotnosti, zatímco respondenti v Jesenici v roce 2017 si vybrali kurz cvičení pro ženy. Tento rozdíl by mohl být způsobený aktuální situací, jaká v České republice právě je, kdy se inflace pohybuje okolo 16 % a lidé se více zajímají o to, jak zacházet se svými financemi. Dále si pak nikdo nezvolil možnost zdokonalovat své znalosti ruského jazyka, což mohlo být způsobeno momentálním stavem a vedenou válkou mezi Ukrajinou a Ruskou federací. Dále měli respondenti větší zájem o kurzy němčiny, což je logické, neboť se Nová Ves nad Nisou nachází v blízkém pohraničí se Spolkovou republikou Německo, zatímco Jesenice se nachází ve vnitrozemí.

Další otázka, které se pojí s ekonomickým stavem ČR a jejich občanů, je otázka číslo 8, a to ohledně placení financí za kurzy. V předchozím šetření byla respondenty zvolena průměrná částka 1 267,50 Kč, zatímco při tomto šetření to bylo pouze 555 Kč za čtvrt roku. Rozdíl je tedy cca 700 Kč, což se dá považovat za opravdu velký rozdíl. A může to znamenat, že „nenutné“ vzdělávání je dnes považováno za zbytečnou záležitost.

Dalším větším rozdílem je otázka ohledně hodiny začátku kurzu. V přechozím šetření byla jako nejvíce zvolená možnost 18. hodina, poté 19. hodina a nejméně volená 16. hodina. Zatímco v tomto dotazníku byl naopak čas kolem 16. hodiny volen jako nejvíce vhodný a čím později by kurz začínal, tím méně by o něj respondenti měli zájem. Tato změna mohla být ovlivněna čím dále oblíbenějším homeoffice, kdy zaměstnanci zůstávají v pracovní době doma a pracují z domu. Tím pádem si mohou svůj den více rozvrhnout (a třeba ráno pracovat, odpoledne se věnovat svým aktivitám a večer se opět vrátit k práci).

Rozdíl byl i v otázce ohledně důvěry v organizátora, občané Jesenice by jako poslednímu svou důvěru dali spolku či sdružení v obci, zatímco v Nové Vsi by důvěru spolkům dalo více občanů než například panu starostovi, což by mohlo být způsobeno hojností spolků, které jsou v Nové Vsi situovány oproti údajům v Jesenici. Ovšem tady budou hrát roli konkrétní osoby jako zástupci spolků a sdružení.

Co se týče posledních otázek, které byly věnovány ochotě spolupráce a fungováním komunitní školy, tak se dají pozorovat značné shody ve výsledcích dotazníků. A to tak, že velmi málo dotazovaných by bylo ochotno v komunitní škole pomáhat, avšak dost z nich by vznik komunitní školy uvítalo.

4.2.5 Shrnutí

Z výše provedeného dotazníkového šetření v Nové Vsi nad Nisou, rozhovoru s místní učitelkou a srovnáním s dotazníkovým šetřením toho stejného dotazníku v jiné venkovské obci obdobné velikosti byly zjištěny tyto skutečnosti, které můžeme rozdělit do skupin stejné/podobné či rozdílné.

- a) Stejně/podobné
 - V obou obcích se průměrný věk respondentů pohyboval okolo 48 let, což se může považovat za starší obyvatelstvo.
 - V Nové Vsi nad Nisou i v Jesenici byla větší část dotazovaných ženy, avšak v Nové Vsi n. N. to byl menší procentuální rozdíl v zastoupení mužů a žen.
 - O obdobné kurzy měli zájem v obou vesnicích, mezi ně se řadí cvičení pro ženy a výuka anglického jazyka.
 - O spolupráci s komunitní školou měli malý zájem občané obou obcí.

- Pouze menší část dotazovaných měla své děti na předemětných školách.
- b) Rozdílné
- Největší důvěru jako organizátor v Nové Vsi n. N. dostali pedagogové, zatímco v Jesenici se na prvním místě umístila paní ředitelka.
- Nynějším dotazníkem bylo zjištěno, že není takový zájem o výuku ruského jazyka.
- Občané Nové Vsi n. N. nejsou ochotni vynaložit takovou částku peněz na kurzy, jakou by byli ochotni dát v Jesenici. Rozdíl vynaložených financí je veliký, a to skoro o 2x nižší v Nové Vsi n. N. než v Jesenici.
- V pohraničí je zájem o kurzy německého jazyka, zatímco ve vnitrozemí o ně takový nebyl.
- Nyní je větší zájem o kurzy v dřívějších hodinách.

Zde uvedené dílčí srovnání nelze zobecňovat, neboť šetření nebylo prováděno na širším souboru obcí s vloženým předpokladem použití metody srovnávání. Této metodě vyhovuje použití stejného dotazníkového nástroje, což bylo do záměru této bakalářské práce vloženo.

4.2.6 Porovnání výsledků srovnatelných otázek s dalšími šetřeními

Pro další část této bakalářské práce byly vybrány srovnatelné otázky a jejich výsledky z dotazníkových šetření, které byly součástí praktické části diplomových prací v dřívějších letech. Pro porovnání bylo použito dotazníkové šetření součástí diplomové práce Ivy Kupcové (Kupcová, 2020), Terezy Najmanové (Najmanová, 2019) a Jany Neubauerové (Neubauerová, 2019). Ve všech pracích bylo šetření prováděno ve větších obcích, co do počtu obyvatel než v této bakalářské práci, jejich počet se pohyboval v rozmezí 1 000 – 2 000 obyvatel. V práci Kupcové (Kupcová, 2020) se jednalo o obec Lubná u Rakovníka (okres Rakovník), v práci Neubauerové (Neubauerová, 2019) obec Dolní Podluží (okres Děčín) a v práci Najmanové (Najmanová, 2019) to byly tři obce, a to Brandýsek, Pchery a Vinařice (všechny okres Kladno).

Pro porovnání výsledků byly vybrány čtyři podobné otázky. První se týkala ochoty vynaložit finance na kurzy pořádané VKŠ. Druhá zjišťovala, zda by se chtěli podílet na chodu VKŠ. Třetí se týkala návštěvnosti kurzů. Čtvrtá se tázala, zda si respondenti myslí, že by se jejich škola mohla stát komunitní.

Porovnáním první otázky – *Jakou finanční částku by byli respondenti ochotni vynaložit za kurz za čtvrt roku?* – bylo zjištěno, že v pohraničí, tudíž v Nové Vsi n. N. a v Dolním Podluží, jsou občané ochotni vynaložit nižší finance za navštěvování kurzů, a to téměř 2x méně než v ostatních obcích. V obci Dolní Podluží si více než polovina respondentů zvolila částku menší než 300 Kč za 3 měsíce.

Druhou otázkou – *Byli by respondenti ochotni se podílet na organizaci akcí a kurzů?* – bylo zjištěno, že ve všech obcích se najde pouze malá část občanů, která by byla ochotná se podílet na organizaci. Ve všech obcích více než 50 % respondentů odpovědělo, že by spolupracovat se školou při organizaci kurzů nechtěli. Jak již bylo výše zmíněno, tak je možné, že je to způsobeno považováním „nenutného“ vzdělávání za zbytečné. Anebo všeobecně nízkou angažovaností občanů ve prospěch vzdělávání.

U třetí otázky – *Jaké kurzy a aktivity by respondenti chtěli navštěvovat?* – se ve všech obcích na prvních příčkách objevoval zájem o znalost cizího jazyka. Opět se ale lišil zájem o německý a anglický jazyk, kdy občané pohraničí Dolního Podluží a Nové Vsi n. N. měli větší zájem o nauku německého jazyka, zatímco ve všech ostatních vnitrozemních obcích preferovali jazyk anglický. Jako dalším nejvíce žádaným kurzem bylo cvičení a sport, ať už s dětmi nebo pouze pro dospělé. V dotazníkovém šetření Neubauerové (Neubauerová, 2019) měli dotazovaní na výběr také kurz finanční gramotnosti. Mezi výsledky v Dolním Podluží a Nové Vsi nad Nisou jsou velké rozdíly, zatímco v Nové Vsi n. N. byl tento kurz zvolen jako nejvíce chtěný, tak v Dolním Podluží skončil jako předposlední s pouhými třemi procenty. Takovýto nárůst zájmu o finanční gramotnost mohl být způsoben vývojem ekonomiky v ČR v posledních letech, neboť dotazníkové šetření Neubauerová (Neubauerová, 2019) prováděla v roce 2018.

Poslední otázkou – *Myslí si respondenti, že se jejich škola může stát komunitní?*¹ – bylo zjištěno, že na tuto otázku měli ve všech obcích téměř stejný názor. Většina občanů vesnicí odpověděla na otázku ano, bylo by to pro obec přínosné, čímž zaujala téměř neutrální postoj.

Porovnáním těchto odpovědí bylo zjištěno, že lidé v pohraničí mají větší zájem o německý jazyk, neboť sousedí s Německem a mohlo by to být pro ně více výhodné. Čím se

¹ Tuto otázku ve své diplomové práci Kupcová (Kupcová, 2020) respondentům nepoložila.

od vnitrozemních obcí také ty pohraniční liší, je menší ochota věnovat finance do vzdělání a zaplatit si kurzy. V dotazníkovém šetření této bakalářské práce bylo navíc zjištěno, že vzrostl zájem o kurzy finanční gramotnosti, což se dříve tolik nestávalo.

V čem se ale respondenti shodovali ve všech obcích, je neochota podílet se na organizaci VKŠ a zaujatí postoje, že by VKŠ byla pro jejich obce přínosem.

5 Závěr

Koncept komunitního školství v České republice není příliš známý a v praxi ČR rozšířený, proto mi přišlo zajímavé a přínosné si téma „Venkovské komunitní školství“ pro svou bakalářskou práci vybrat. Pro velkou část dětí i dospělých je škola považována za povinnost, kterou si každý všední den musí (museli) odbyt, komunitní školy by jim však mohly změnit názor. Neboť o povinnosti komunitní škola vůbec není.

V úvodu bakalářské práce jsem si vymezila cíl, metodiku a postup při práci. Dále byla rozdělena do dvou částí, a to teoretické a praktické.

V teoretické části jsem nejdříve vysvětlila základní pojmy a koncepty, aby bylo možné práci porozumět, zahrnula jsem historii tohoto typu vzdělávání, jak ve světě, tak i u nás. Komunitní školy měly na začátku svého působení vcelku dobrý rozjezd, avšak v poslední době vzhledem k více událostem, jako např. covid, rozpad NSVKŠ, válka, se dostaly do menšího uznání, než si zaslouží.

Další část, a to ta praktická, zjišťovala, zda jsou v Nové Vsi nad Nisou vhodné podmínky pro vznik a fungování venkovské komunitní školy při místní základní škole podle daných podmínek. Výsledky stejného dotazníku jsem poté srovnávala s výsledky jiné bakalářské práce (Hrstková, 2017). Byly zjištěny různé změny, a to v souvislosti s postupem času a geografickou polohou obce, ve kterých bylo dotazníkové šetření provedeno. Dále byly odpovědi porovnány se srovnatelnými dotazníkovými šetřeními diplomových prací z dřívějších let (Kupcová, 2020), (Najmanová, 2019), (Neubauerová, 2019).

Co se týče výsledků dotazníku, na který odpovídali občané Nové Vsi nad Nisou, tak ti by se založením venkovské komunitní školy z větší části souhlasili, avšak bez jejich aktivní spolupráce. Větší polovina byla pro, aby se v Nové Vsi komunitní škola založila. Největší úspěšnost u nich měl kurz finanční gramotnosti, který by se konal kolem 16. hodiny, trval by jednu hodinu a zaplatili by za něj cca 555 Kč za čtvrt roku. Místní učitelka, se kterou byl proveden rozhovor, by byla ochotná se ujmout vedení a stát se tak organizátorem kurzů a různých aktivit, avšak potřebovala by k tomu spolupráci dalších, těmi by mohli být např. místní spolky, neboť se někteří z nich již teď podílí na aktivitách školy. Samozřejmě by se ale i zde nějaké obtížnosti našly, jako např. zajištění odměn pro

lektory, tak jejich dostatečný počet. To by mohlo být ale před Covidem jiné, jak sama paní učitelka řekla. Byl vysloven i předpoklad, že by se komunitní škola v Nové Vsi mohla založit, ale udržet asi těžko.

Srovnáním odpovědí s jinými pracemi jsem zjistila, že záleží na poloze obce, alespoň při výběru kurzů a vynaložení financí na něj. Nejvíce vzrostl zájem o finanční gramotnost a stále mezi nejvíce žádané kurzy patří znalost cizích jazyků. O spolupráci s komunitní školou není tak velký zájem jak by bylo potřeba, ale většina by pro její založení hlasovala.

Dle mého názoru by se Základní a mateřská škola v Nové Vsi nad Nisou venkovskou komunitní školou stát mohla. Pokud by se ale aktivně nezapojili pedagogové, spolky, zástupci obce a další veřejnost, dlouhodobě by nefungovala.

6 Seznam použitých zdrojů

BROWN, S. S.385 - *Full-Service Community School Expansion Act of 2021* [online]. USA, 2021 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-bill/385>

BŘEZINOVÁ, D. *Nejen děti na startu hýbou základní školou v Nové Vsi nad Nisou* [online]. Jablonec nad Nisou: Jablonecký deník.cz, 16. 03. 2020 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: https://jablonecky.denik.cz/zpravy_region/nejen-deti-na-startu-hybou-zakladni-skolou-v-nove-vsi-nad-nisou-20200316.html

CAMPBELL, C. M. *Contributions of the Mott Foundation to the Community Education Movement*. The Phi Delta Kappan. Phi Delta Kappa International, 1972, 54(3), 195-197.

Česko se hýbe: *Děti na startu* [online]. 2023 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://ceskosehybe.cz/deti-na-startu/>

DOBEŠOVÁ, P. *Komunitní školy v České republice - současný stav a možnosti dalšího rozvoje*. Praha : Karlova univerzita, Filozofická fakulta, 2002. Diplomová práce.

GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. *Venkovské komunitní školy nástroj celoživotního vzdělávání* [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19562391-Venkovske-komunitni-skoly-nastroj-celozivotniho-vzdelavani-rndr-zuzana-guthova-jarkovska-csc.html>

HAVLÍNOVÁ, M. *Jak měnit a rozvíjet vlastní školu?*. 1. Praha: Strom, 1994. ISBN 80-901662-2-9.

HRSTKOVÁ, J. *Venkovské komunitní školství*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2017. Bakalářská práce.

HUDEČKOVÁ, H. Sociologická encyklopedie: *Venkov* [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov>

Justice.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://justice.cz/>

KUPCOVÁ, I. *Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy*, Praha: Česká zemědělská univerzita, 2020. Diplomová práce.

LAUERMANN, M. *Analýza připravenosti prostředí v ČR a možností rozvoje komunitních škol*. Praha: MŠMT, 2008.

LAUERMANN, M. Komunitní škola: *Komunitní vzdělávání v zahraničí* [online]. 24. 01. 2010 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <http://komunitniskola.blogspot.com/>

Liga komunitních škol. *Prohlášení Ligy komunitních škol*. 2016

Mott Foundation: *Who we are* [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.mott.org/about/history/>

NAJMANOVÁ, T. *Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2019. Diplomová práce.

Národní síť venkovských škol, z.s. *Zápis z jednání valné hromady*. 2021

NEUBAUEROVÁ, J. *Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2019. Diplomová práce.

NEUMAJER, O. Ondřej Neumajer: *Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání?* [online]. 2. 12. 2000 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://ondrej.neumajer.cz/slyseli-jste-uz-o-komunitnim-vzdelavani/>

Nová škola o.p.s. *Výroční zpráva*. 2000.

Nová škola, o.p.s. [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <http://novaskolaops.cz/>

Obec Nová Ves nad Nisou [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.novavesnn.cz/>

Open Society Fund Praha. *Výroční zpráva*. 1997

Open Society Fund Praha [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://osf.cz/>

PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ H., VODÁKOVÁ A. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4311-3.

TUPÝ, P. *Rozvojový potenciál venkovských komunit*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2015. Diplomová práce.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

ZŠ a MŠ Nová Ves nad Nisou [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://skolanovavesnn.cz/>

7 Přílohy

Příloha 1 – dotazník (Hrstková, 2017)

Příloha 2 – rozhovor s místní učitelkou

Příloha 1

1) Pohlaví

- Muž
- Žena

2) Kolika let dovršíte v tomto roce? _____ let

3) Vzdělání

- Základní
- Středoškolské bez maturity s výučním listem
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

4) Navštěvuje Vaše dítě novoveskou školu?

- Ano
- Ne

5) Měl/a byste zájem (po práci) využívat volné místnosti ve škole pro zdokonalování svých vědomostí?

- Ano, v čem: _____
- Ne

6) Měl/a byste zájem (po práci) využívat volné místnosti ve škole k vykonávání svých zájmů?

- Ano, jakých: _____
- Ne

7) Jaké kurzy či aktivity by se Vám líbily, kdyby je škola začala provozovat?

- Žádný (je mi to jedno)
- Angličtina
- Němčina
- Výtvarné tvoření se svými dětmi
- Cvičení pro ženy

- Cvičení se svými dětmi
 - Počítačový kurz
 - O místních pamětihodnostech (pro dospělé i děti)
 - O místních přírodních zajímavostech (pro dospělé i děti)
 - O tom, jak se vyznat v základních peněžních operacích (finanční gramotnost)
 - Jiný, jen pro své vědomosti a zájmy (jaký):
-
- Jiný, navštěvovaný se svými dětmi (jaký):
-

8) Jak velkou finanční částku v součtu (za čtvrt roku), jste ochotný/á obětovat na kurzy či aktivity, který/é byste navštěvoval/a?

- 0 Kč
- 1 – 500 Kč
- 501 – 1 000 Kč
- 1 001 – 2 000 Kč
- 2 001 – 2500 Kč
- 2501 Kč a více

9) Od kolika hodin by Vám vyhovoval začátek kurzu?

- Dříve než kolem 16. hodiny
- Kolem 16. hodiny
- Kolem 17. hodiny
- Kolem 18. hodiny
- Kolem 19. hodiny
- Kolem 20. hodiny

10) Jakou délku kurzu či aktivity považujete za optimální?

- 1 hodina
- 1,5 hodiny
- 2 hodiny
- Jiná délka kurzu: _____

11) Komu byste svěřil/a důvěru zastávat pozici organizátora jednotlivých kurzů či aktivit? (zde můžete volit více odpovědí)

- Ředitelka školy
- Starosta obce
- Některý/á z pedagogů
- Některý/á z osob vedoucích v obci spolek, sdružení, atd...
- Jiná osoba (jaká): _____

12) Byl/a byste ochotný/á spolupracovat se školou při vedení nějakého kurzu či aktivity?

- Ano

- Ne

13) Pokud ANO, jaký kurz či jaká aktivita by to byl/a?

14) Bylo by, podle Vašeho názoru dobré, aby se při takové spolupráci mohla stát škola v Nové Vsi nad Nisou školou, které se právě proto, že pouze nevyučuje děti, ale pořádá také

vzdělávání pro rodiče a společné vzdělávání rodičů s dětmi, říká KOMUNITNÍ ŠKOLA?

- Ano, velmi bych to uvítal/a a pomáhal/a bych v tom
- Ano, velmi bych to uvítal/a, ale nepomáhal/a bych v tom
- Ano, bylo by to pro Novou Ves dobré
- Je mi to jedno
- Ne, nevidím v tom pro Novou Ves nic přínosného

Příloha 2

Jaký máte názor na, to že jste (pedagogové) dostali největší důvěru zastávat pozici organizátora jednotlivých kurzů či aktivit?

„Velice mile mě to překvapilo a zároveň potěšilo. Sama trénuji děti v kroužku mažoretek, který pořádá škola, ale také už pár let trénuji děti rychlostní kanoistiku, kterou sama už od dětství dělám. Asi by to bylo pro mě ale jednodušší, kdyby nás bylo více, a ne všechna práce spadla na mě.“

Myslíte si, že by byla úzká spolupráce školy s okolní komunitou obtížná?

„Pokud by se jednalo o rodiče žáků, tak v tom problém nevidím, jsou to milí lidé...většina.“

Byla byste ochotná věnovat svůj čas těmto kurzům i po své pracovní době?

„Já bych s tím asi problém neměla, nevím jak ostatní, ale mě by to bavilo.“

Jak si myslíte, že by to dopadlo se získáváním peněz na mzdy lektorů?

„To by byl asi největší oříšek. Asi by se obě strany musely nějak dohodnout, buď to by se to dělalo za nějakou symbolickou cenu, nebo by se stanovily vyšší ceny, ale to by zase odlákalo spoustu zájemců.“

Viděla byste problém ve využívání prostor školy pro veřejné účely (tedy pro účel komunitního vzdělání)?

„Tohle by určitě problém nebyl. Máme sice malou školu, ale hodně toho můžeme nabídnout, ať už v naší keramické dílně, v počítačové učebně nebo v tělocvičně.“

Myslíte si, že by byla situace před Covidem lepší pro vznik VKŠ?

„Je to dost možné, před Covidem přicházelo více lidí na veškeré oslavy a akce školy a měli zájem se do toho více zapojit.“

Bylo by dle Vás možné uspořádat nějaký kroužek ve spolupráci se spolkem/spolkou v obci?

„Určitě, již nyní Spolek rodičů a přátel školy se podílí na významné části aktivit pořádaných školou, stejně tak spolek Novovesan. Možná spolupráce by mohla být i se spolkem Vesko, což je místní fotbalový tým.“

Myslíte si, že by mohla při novoveské škole vzniknout a fungovat komunitní škola?

„Myslím si, že se založením by nebyl problém, nevím, jak dlouho by se to udrželo, ale určitě by to bylo přínosné.“